

Wie vandaag de dag muziek wil leren spelen, heeft de keuze uit een brede waaier aan opleidingen. In één van de vorige Poppunt Magazines kreeg je een dossier over alternatieve muziekscholen. Deze keer zoomen we in op het DKO, oftewel het deeltijds kunstonderwijs, muziekacademies quoi. Waar de nieuwe muziekcentra vaak zweren bij no nonsense praktijkgerichte lessen, staat het DKO nog steeds voor een meer onderbouwde aanpak. Wat opvalt, is dat beide segmenten blijven groeien; steeds meer mensen krijgen de muziekmicrobe te pakken! We gingen op de koffie bij Jo Mahieu (coördinator muziekacademie Grimbergen) en Philip Sioen (directeur muziekacademie Zottegem). Enigszins reagerend op het dossier over de alternatieve muziekscholen presenteerden ze ons vol vuur en enthousiasme hun verhaal. “De klassieke, ietwat oubollige muziekacademie is quasi volledig verdwenen. Dynamiek en flexibiliteit, dat zijn de sleutelwoorden binnen het DKO.”

Enlighten us en haal de clichés onderuit.

Jo: “Het DKO heeft lang niet meer dezelfde strikte aanpak als vroeger. Tegenwoordig heeft elke school de vrijheid om zijn klemtonen zelf wat te bepalen. Sommige scholen vinden het hun taak om in de klassieke afdeling hard te focussen op de opleiding van solisten en om aan wedstrijden mee te doen. Andere muziekscholen gaan dan weer heel veel aandacht besteden aan samenspel en het verenigingsleven. Je kan niet elke muziekschool over dezelfde kam scheren. ‘Dé’ muziekschool bestaat niet. Zo hebben ondertussen ook veel muziekacademies beslist om een afdeling ‘lichte muziek’ op te starten. In onze pop-jazzafdeling bijvoorbeeld is ‘samenspel’ één van de belangrijkste vakken. De andere vakken worden daar wat rond georganiseerd. Een klassiek gitarist kan bijvoorbeeld perfect heel zijn leven solostukjes spelen, maar iemand die elektrische gitaar leert spelen, moet ook functioneel in een groep leren spelen en zijn plaats in een band leren kennen. Hij zal thuis niet Villalobos of Brouwer oefenen, maar leert bijvoorbeeld ook barrés nemen, solootjes spelen en klanken bewerken. Een totaal andere discipline die een andere aanpak vergt. Vandaar ook de nood aan deze nieuwe afdelingen.”

Eén van de meest gehoorde kritieken is dat studenten die aan de muziekacademie willen starten eerst één of meerdere jaren notenleer door moeten en dan pas met een instrument aan de slag kunnen.

Jo: “Dat is toch wel een kwakkel, hoor. Bij ons – maar ook in talloze andere academies – kunnen leerlingen vanaf het eerste jaar met om het even welk instrument beginnen. Het suffe conservatieve muziekschooltje van vroeger bestaat nagenoeg niet meer. Als hier een jonge kerel toekomt die wil leren drummen, dan begint-ie in het eerste jaar rockdrums. Die evolutie gaat trouwens verder: in de pop-jazzafdeling worden alle vakken gegeven door specialisten. Het is niet zo dat je in AMC (Algemene Muziekcultuur, red.) plots te maken krijgt met Beethoven, maar wel met compositieopdrachten, analyses van rock- en jazzstukken, uitleg van opnametechnieken. Bovendien worden veel lessen in modules gegoten zodat leerlingen niet elke week naar de muziekschool moeten sloffen. We organiseren verder ook workshops, er zijn uitwisselingen met conservatoria, samenwerkingen met culturele centra. De pop- en jazzafdeling is bij ons – net zoals de klassieke – een zeer dynamische.”

Maar AMC en zo blijven wel verplichte kost?

Jo: “Ja, maar er is wel een zekere vrijheid. Binnen de pop-jazzafdeling krijg je een totaal ander vak dan in een klassieke omgeving. Ik beschouw beide afdelingen eigenlijk zelfs een beetje als aparte scholen. We hebben een apart lerarenkorps en een aparte stijl wat

de lessenaanpak betreft. Het fijne is dat we met onze 'andere' aanpak ook een frisse wind doen waaien in de klassieke afdeling en wij dan weer kunnen leren van hun jarenlange ervaring in het degelijk aanleren van een instrument. Ik denk dat beide afdelingen elkaar aanvullen, maar wel een eigen gezicht hebben. Diegene die daar het meeste baat bij heeft, is de student, want die krijgt hierdoor lessen van een hogere kwaliteit."

De liefde voor muziek

"Wij krijgen studenten over de vloer die al twintig jaar in een bandje spelen, geen muziek kunnen lezen en daar iets willen aan doen. Die student komt dan wel in het eerste jaar notenleer terecht, maar blijft gitaarles krijgen op zijn niveau. Andersom kan ook: iemand die al een voorsprong heeft op het gebied van notenleer, maar wat achterop hinkt op het instrument gaan we ook niet zomaar in jaar één plaatsen. Om maar te zeggen: er is een grote flexibiliteit. Wat niet mogelijk is, is alleen maar een instrument leren bespelen. Daar is ook een reden voor."

We zijn benieuwd ...

Jo: "In onze middelbare graadmodule krijgen studenten drie vakken: een theoretisch vak, een vak samenspel en een instrumentvak. De drie spelen enorm op elkaar in. Omdat studenten bepaalde harmonische vaardigheden onder de knie moeten krijgen, wordt die kennis - om zo weinig mogelijk tijd te verliezen - gedeeld in een theorievak en een praktijkvak. En dat wordt dan toegepast tijdens het samenspel. Die wisselwerking zorgt voor een stevig fundament. En het is lang geen gortdroge koek, hoor: lesgevers gaan bijvoorbeeld ook in op de muziekgeschiedenis. Iemand die hier gitaar volgt, kent na een tijdje perfect het onderscheid tussen pakweg een Motown- of een Americana-gitaarlück. We trachten onze studenten met een heel breed referentiekader de wereld in de sturen."

Fijne werking. Veel zal natuurlijk wel afhangen van of je leerkracht de liefde voor muziek goed weet over te brengen.

Jo: "Tja, maar dat heb je toch overal? Is dat anders in de alternatieve muziekscholen? Het voordeel in onze situatie is dat ik als coördinator een 'mandaat' heb gekregen om ervoor te zorgen dat hier bekwame mensen les geven. Er is een duidelijke visie en iedereen ondersteunt die. De meeste muziekacademies hebben trouwens zo'n coördinator. Kijk, waar ik vooral naar kijk bij mijn lesgevers is hun motivatie, hun begeestering. Mensen die hier lesgeven, voelen dat ze deel uitmaken van een project dat resultaat boekt en waar de student centraal staat. Sommige leerkrachten zijn zelfs gestopt op conservatoria omdat ze zich binnen deze structuur beter voelen. Veel leerkrachten hebben een uitzonderlijk drukke agenda, maar maken toch nog tijd vrij om hier les te komen geven. Dit doen ze net omdat ze voelen dat het werkt. Wij organiseren concerten, bereiden mensen voor op het conservatorium. En elk jaar slagen studenten hier ook daadwerkelijk in. Ik vind dat een school een duidelijke kaart moet trekken, zoals in Mechelen, waar men van nul begonnen is, maar waar na een jaar vrijwel alle instrumenten vertegenwoordigd zijn. Wij hebben zelf bijna veertig combo's in huis, wat alles zeer flexibel maakt."

Die flexibiliteit is er niet altijd geweest. Hollen muziekacademies een beetje achterop nu?

Jo: "Ik denk het niet, neen. Veel hangt af van de school zelf. Wat wil de directie, welke visie is er? Toen ze mij gevraagd hebben om de coördinatie van de pop-jazzafdeling op mij te nemen, wou ik carte blanche. Ik heb alles herschreven, de structuur volledig omgegooid en ingevuld naar de noden van de studenten. We hebben elk vak

geëvalueerd en gezocht naar de juiste lesgevers. Wie past waar? Welke persoonlijkheid zit waar op zijn plaats? Het resultaat is dat we nu met een zeer sterk en gemotiveerd lerarenkorps zitten. Er is wel nog wat werk aan de lerarenopleiding op de conservatoria. Mensen die daar afstuderen, zijn vooral met improvisatie bezig geweest, wat vaak een vrij abstracte benadering is. Als ze dan plots in het DKO terecht komen, waar een twaalfjarige net nood heeft aan een aangepast repertoire en concrete opdrachten, dan voel je dat ze hier meestal niet goed genoeg op voorbereid zijn. Dit opvangen en sturen is dan ook één van de taken van die coördinator. Vandaar dat wij onze leraren en ons repertoire zeer zorgvuldig kiezen.”

Ook Philip Sioen, directeur van de Muziekacademie Zottegem, denkt er zo over:

“Het is nog wat zoeken, maar we gaan met onze combo’s wel al buitenshuis spelen. Het strakke, rigide examensysteem is aan het verdwijnen, want bij ons krijgen leerlingen punten om wat ze doen, ook buiten de school. Als iemand gaat spelen in een café of een jeugdhuis, dan krijgt-ie daar een punt voor. Voor het vak AMC blijven we ook niet voortdurend op school: onlangs zijn we nog naar het eindexamen gaan kijken van een aantal leerlingen aan het Gentse conservatorium. Ook in de klassieke richting gaat het er lossier toe, want ook daar wordt op meer dan alleen klassiek gefocust. Filmmuziek en popmuziek komen er even goed aan de orde.”

Ik heb de indruk dat er heel wat misverstanden circuleren over de ‘klassieke’ muziekschool, terwijl er eigenlijk net zo veel mogelijkheden zijn.

Philip: “Inderdaad. Maar, leerlingen die hier les komen volgen, moeten wel notenleer volgen. Wij gaan ervan uit dat studenten muziek moeten leren lezen. Wij zingen ook nog steeds veel, omdat dat één van de manieren is om het gehoor te trainen: iemand die iets nazingt, bewijst al dat zijn gehoor goed werkt. Het noteren van wat je hoort, is iets anders.”

DKO en alternatief: andere aanpak, zelfde doel.

“Mij maakt het niet echt uit waar iemand les gaat volgen. Ik kan perfect begrijpen waarom iemand zich niet kan terugvinden in ons onderwijssysteem. Wie bij ons begint, mag er zeker van zijn dat hij in acht jaar zijn instrument echt onder de knie zal hebben. Dat niet iedereen zo lang wil studeren, snap ik. Iemand die in tien lessen folkgitaar wil leren spelen, zit bij ons dan ook aan het verkeerde adres. Ik ben er van overtuigd dat het DKO de laatste vijftien jaar met een heel open geest een nieuwe en brede invulling gegeven heeft aan haar opdracht. Er is in de loop der jaren enorm veel veranderd. En we letten er op dat onze studenten krijgen waar ze voor komen. Jo Mahieu heeft hier zelf nog lesgegeven. Hij bracht een frisse wind: hij hanteerde niet louter een klassieke aanpak, maar gaf lessen doorspekt met wat kinderen zelf graag horen. Zijn voorbeeld is uiteraard door vele leerkrachten gevolgd, ook in de klassieke richting. We verwachten wel nog steeds van alle leerlingen dat ze een uur les, combo en AMC volgen.”

Maakt dat ‘moeten’ het voor jullie niet moeilijker? Kiezen leerlingen niet sneller voor een pakket waar niets moet?

Philip: “Die keuze ligt volledig bij de leerling, uiteraard. Wil hij les volgen via het internet? So what? Wil hij later meer notenleer of iets te weten komen over akkoorden, dan kan hij uiteraard bij ons terecht. Of elders? Mij goed. Wij hebben een opdracht als onderwijsinstelling. Die vullen we enthousiast én creatief in. Sinds jaren trachten wij de mensen een beetje à la carte te bedienen. Vroeger was het zo dat studenten die niet meer konden volgen, moesten stoppen, maar sinds 1990 is er bijvoorbeeld een optie

samenspel waarin de leerkracht de kans krijgt om in te spelen op behoeften en vragen van leerlingen. De invulling kan alle kanten uit, waardoor het programma minder zwaar wordt. In de klassieke richting studeren leerlingen evengoed af met bewerkingen van filmmuziek of gaan ze stof zoeken in de jazz. *(neemt het examenprogramma erbij)* Kijk, daar zitten namen als Dirk Brossé tussen, Tars Lootens, Michael Nymann, John Berry, Herman Beeftink, Yann Tiersen, George Winston ... Dat komt allemaal aan bod, naast Brahms, Satie, Wim Mertens, Bach en Ravel. Leerlingen hebben dus wel inspraak in wat ze spelen. Vroeger kon dat nauwelijks."

Wat ik me afvraag: is er bij jullie door het succes van de alternatieve muziekscholen geen daling van het aantal leerlingen?

Philip: "Ik heb die vraag eens gesteld aan de directeur van een muziekschool die in de buurt ligt van een grote muziekhandel waar privélessen gegeven worden. Er zijn uiteraard mensen die naar daar trekken, maar toch groeit zijn school elk jaar. Er is blijkbaar een markt voor het alternatief circuit én voor mensen die een langdurige opleiding zoeken. Ik denk trouwens niet dat dit een nieuw gegeven is. Beide kunnen volgens mij perfect naast elkaar bestaan. Waar ik me wel van bewust ben, is dat we rekening moeten houden met maatschappelijke tendensen en dat we daarop moeten inspelen en ons soepel moeten opstellen wat structuren en vakinhouden betreft. Concurrentie is niet slecht, want het houdt beide partijen scherp. Mocht ik voelen dat de leerlingen wegtrekken, omdat de inhoud hen niet meer ligt, dan moeten we daar uiteraard intern iets aan doen."

"Je moet ook weten dat onze structuren iets logger werken dan bij een privé-initiatief, en dat vernieuwingen iets trager in voege treden. Het feit dat er nu meer vraag is naar folkmuziek, betekent dat we daar oog voor moeten hebben en dat we vragende partij zijn om dat in ons pakket op te nemen. Maar daar moet een academie als de onze eerst groen licht voor krijgen. Het ministerie is gevoelig voor zulke ontwikkelingen, er zijn reeds enkele academies met een volksmuziekafdeling, de rest volgt zeker. We zijn met de directeursvereniging VerDi (Vereniging van Directeurs Muziek, Woord en Dans, red.) al jaren aan het ijveren voor aanpassingen en versoepelingen aan het decreet: dat de twaalf- en vijftienjarigen nu bij volwassenen kunnen worden ingedeeld bijvoorbeeld, is gebeurd op onze vraag. Dat volwassenen in het eerste jaar al een instrument kunnen spelen, kwam er ook onder impuls van VerDi ..."

Goed nieuws, dus.

Philip: "Vind ik ook. Het DKO groeit, hoor. De alternatieve muziekscholen ook. En ik blijf zeer positief: hoe meer mensen met muziek en cultuur bezig zijn, hoe beter."

Sven De Potter

Links:

<http://www.grimbergen.be/academie/>

<http://www.zottegem.be/page.php?linkID=335>

<http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/DKO/mustruc.htm>